

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

С.В. Мітіна

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ

навчально-методичні рекомендації до написання курсових
та кваліфікаційних робіт
*для студентів вищих навчальних закладів
напряму підготовки «Соціальна робота»*

Київ
Видавництво Ліра-К
2020

УДК 378.013.2:238+316.6

М66

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
(протокол № 6 від 03.03.2020 року).*

Рецензенти:

Макимова Н.Ю. – професор, доктор психологічних наук, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки, факультету психології Київського Національного університету імені Тараса Шевченка.

Пирог Г.В. – доцент, кандидат філософських наук, доцент кафедри психології розвитку та консультування Житомирського державного університету імені Івана Франка

М66 Мігіна С.В.

Науково-дослідницька діяльність студентів : навчально-методичні рекомендації до написання курсових та кваліфікаційної роботи. Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 72 с.

ISBN 978-617-7910-02-1

У методичних рекомендаціях викладено основні вимоги до організації навчально-дослідницької діяльності студентів: до написання та оформлення курсових робіт та випускної кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, що передбачено освітньо-професійною програмою підготовки студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 «Соціальна робота». Рекомендації містять критерії оцінювання курсових та кваліфікаційної роботи.

Методичні рекомендації розраховані на студентів вищих навчальних закладів зі спеціальності «Соціальна робота».

УДК 378.013.2:238+316.6

ISBN 978-617-7910-02-1

© Мігіна С.В., 2020

© Видавництво Ліра-К, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	5
--------------------	---

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВИХ І КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Загальні положення	6
1.2. Послідовність виконання курсових і кваліфікаційної роботи	9
1.2.1. Вибір теми дослідження.....	9
1.2.2. Здійснення літературного пошуку з обраної проблеми	11
1.2.3. Складання попереднього плану дослідження та узгодження з науковим керівником	13
1.2.4. Визначення методологічного апарату дослідження.....	14
1.2.5. Викладення основного тексту роботи, формування висновків та рекомендацій	16
1.2.6. Подання чорнового варіанту роботи науковому керівнику	17
1.2.7. Усунення зауважень та доопрацювання роботи	17
1.2.8. Захист роботи	18

РОЗДІЛ II. СТРУКТУРА КУРСОВИХ І КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вимоги до змісту структурних елементів курсової роботи з базових дисциплін.....	20
2.2. Вимоги до змісту структурних елементів курсової роботи з фахових дисциплін.....	23
2.3. Вимоги до змісту структурних елементів кваліфікаційної роботи	25
2.3.1. Загальні вимоги до змісту кваліфікаційної роботи	25
2.3.2. Рекомендації до написання вступу кваліфікаційної роботи	28
2.3.3. Рекомендації до написання основної частини кваліфікаційної роботи	31

РОЗДІЛ ІІІ. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Загальні вимоги.....	36
3.2. Вимоги до подання цифрової інформації та формул.....	37
3.3. Вимоги до оформлення таблиць	39
3.4. Вимоги до оформлення ілюстративного матеріалу	41
3.5. Правила оформлення додатків	42
3.6. Правила цитування	43
3.7. Лінгвістичні вимоги до курсових та кваліфікаційної роботи.....	45

РОЗДІЛ ІV. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Попереднє обговорення кваліфікаційної роботи.....	47
4.2. Рецензування та підготовка відгуку	48
4.3. Подання кваліфікаційної роботи до захисту.....	49
4.4. Захист кваліфікаційної роботи	50
4.5. Оцінювання кваліфікаційної роботи.....	51

ДОДАТКИ	53
----------------------	----

ВСТУП

Економічні і соціальні реформи, які здійснюються в Україні, значною мірою змінюють характер праці спеціалістів, відповідно з цим змінюються і вимоги до підготовки кадрів, котрі в майбутньому мають стати конкуренто-спроможними фахівцями своєї справи. Практична діяльність сучасного фахівця з вищою освітою вимагає умінь самостійно ставити і креативна вирішувати принципово нові завдання, спрямовувати свою діяльність на запровадження у практику досягнень наукової думки, творчо використовувати досягнення науки та постійно вдосконалювати свою кваліфікацію. Для цього здобувач повинен володіти не лише необхідною системою фундаментальних і спеціальних знань, а й методологією наукових досліджень. Неодмінною умовою виконання цієї вимоги є широке залучення студентів до навчально-дослідної роботи, безпосереднє включення їх до наукового життя університету. Досвід свідчить, що розвиток наукових досліджень безпосередньо впливає на якість навчального процесу, оскільки вони змінюють не лише вимоги до рівня знань студентів, а й сам процес навчання і його структуру у вищій школі, підвищуючи ступінь підготовленості майбутніх фахівців, їхній творчий практичний кругозір.

Навчально-дослідницька робота студентів спеціальності «Соціальна робота» у межах навчального плану є обов'язковою для кожного і охоплює майже усі форми освітнього процесу: написання навчальних рефератів, виконання практичних, індивідуальних та самостійних завдань, що містять елементи проблемного пошуку; виконання завдань дослідницького характеру в період виробничої та переддипломної практик; підготовка та захист курсових та кваліфікаційних робіт.

Методичні рекомендації щодо написання курсових і кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, розроблено відповідно до «Положення про кваліфікаційну роботу здобувачів вищої освіти ТНУ імені В.І. Вернадського» та «Освітньо-професійної програми «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти».

РОЗДІЛ І.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ І КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Загальні положення

З метою організації навчально-дослідницької роботи студентів освітньо-професійною програмою та навчальним планом підготовки бакалаврів за спеціальністю 231 «Соціальна робота» передбачено написання двох курсових робіт різного ступеня складності та кваліфікаційної (бакалаврської) роботи.

1-а курсова робота з базових дисциплін (вікова та соціальна психологія) виконується в 4 семестрі студентами другого курсу навчання, включає теоретичний аналіз сучасних вітчизняних та зарубіжних уявлень стосовно обраної проблеми та передбачає опис проведення соціально-психологічного дослідження сутності міжгрупової взаємодії, закономірностей поведінки людей, обумовлених соціальною діяльністю та віковими особливостями.

2-а курсова робота з фахових дисциплін (технології соціальної роботи з різними групами клієнтів) виконується в 6 семестрі студентами третього курсу навчання – є практико-орієнтовним дослідженням, що передбачає знання й вміння творчого використання технологій соціальної роботи в практиці професійної діяльності з різними групами клієнтів соціальної роботи; включає розробку і обґрунтування рекомендацій, системи профілактичних заходів без експериментальної оцінки їх ефективності.

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота виконується протягом 5-6 семестрів студентами четвертого курсу навчання. Це самостійне завершене навчально-наукове дослідження здобувача, що синтезує підсумок теоретичної і практичної підготовки в рамках нормативної та варіативної складових освітньо-професійної програми підготовки бакалавра соціальної роботи. Кваліфікаційна робота має комплексний характер і пов'язана з використанням набутих

здобувачем фахових компетенцій зі спеціальних дисциплін, передбачає проведення практико-орієнтовного дослідження, розробку рекомендацій, системи профілактичних заходів та експериментальну оцінку їх ефективності. Виконується студентом з метою її публічного захисту та отримання ступеня вищої освіти «Бакалавр» соціальної роботи.

Основна мета навчально-дослідницької діяльності студентів – продемонструвати рівень теоретичних знань, вміння самостійного пошуку та аналізу літературних джерел при вирішенні конкретних дослідницьких завдань, набуття практичних навичок проведення соціально-психологічного дослідження.

Навчально-дослідницька діяльність студентів, згідно з вимогами освітньо-професійної програми, спрямовано на наступні результати навчання: – вміння здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв’язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв’язки між соціальними подіями та явищами (РН1); – вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань (РН2); – ідентифікувати, формулювати і розв’язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід (РН3); – формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми (РН4); – теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки (РН5); – розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів (РН6); – використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв’язання професійних завдань (РН7); – використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги (РН9); – аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах (РН10); – використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв’язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин (РН11); – використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей і ресурсів клієнтів (РН13); – демонструвати вміння креативно вирішувати

проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей (PH22); – конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки (PH23).

Під час виконання курсових та кваліфікаційної роботи, згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні опанувати наступними компетентностями:

Загальні компетентності: – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК3); – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК4); – здатність планувати та управляти часом (ЗК5); – здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК7); – здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК8); – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК10); – здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК11).

Фахові компетентності: – здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади (ФК4); – здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах (ФК5); – здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах (ФК 8); – здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів (ФК9); – здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення (ФК-10); – здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей (ФК11); -здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту (ФК12); – здатність до розробки та реалізації соціальних проєктів і програм (ФК13); – здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері (ФК18); – здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи (ФК19); – здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та

надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах (ФК20).

1.2. Послідовність виконання курсових і кваліфікаційної роботи

Послідовність виконання курсових і кваліфікаційної роботи носить традиційний характер і включає в себе наступні етапи:

- вибір теми;
- підбір літературних джерел;
- складання робочої картотеки літературних джерел (див. додаток Д);
- вивчення та конспектування літературних джерел;
- складання попереднього плану роботи, узгодження його з науковим керівником (див. додаток Е);
- визначення об'єкта, предмета мети та завдань дослідження;
- викладення тексту роботи згідно з її структурою;
- формування висновків та рекомендацій;
- подання чорнового варіанту роботи науковому керівникові;
- усунення зауважень, доопрацювання роботи;
- чистове оформлення роботи;
- захист роботи.

1.2.1. Вибір теми

Тематика курсових і кваліфікаційних робіт розробляється і затверджується кафедрою. Теми курсових робіт повинні бути актуальними, вирішувати конкретні завдання процесу навчання. Тема кваліфікаційної роботи повинна бути актуальною, відповідати стану та перспективам розвитку науки і спрямовуватися на вирішення практичної проблеми в сфері соціальної роботи. Тематика орієнтованих кваліфікаційних робіт, що подають науково-педагогічні працівники щорічно коригується на засіданні кафедри з урахуванням набутого досвіду, відповідних змін в законодавстві, побажань фахівців, які беруть участь у рецензуванні робіт і рекомендацій екзаменаційних комісій. Теми кваліфікаційних робіт